

Verslag

Online bijeenkomst : Ontwikkel- en beheervisie parken Sponsbeek Zijpendaal en Gulden Bodem
Verslagnummer : 1
Gehouden op : 8 december 2021
Plaats : Studio Arnhem
Moderator : Brenda van der Pal – gemeente Arnhem
Organisatie : Robin Driessen – gemeente Arnhem. Bestuursadviseur en Opdrachtgever
Berno Strootman – Bureau Strootman Landschapsarchitecten.
Michiel van Zeijl – Bureau Strootman Landschapsarchitecten

Verder aanwezig

Groenforum Arnhem (o.a. Natuurcentrum Arnhem, IVN en KNNV), Werkgroep 'Gebruik Sonsbeek', Vrienden van Sonsbeek, Schouwgroep Sonsbeek, Boomkwaliteitsteam Arnhem, Arnhemse Bomenbond, Herenboeren, Volkstuinvereniging Arnhem Noord, Scouting Anne de Guigné, Scouting Lincoln groep, Wijkvereniging Penseelstreek, Wijkvereniging Craneveer

Afwezig

Scouting SBV Kastanjegroep, Bewonersoverleg St Marten/ Sonsbeek, Wijkvereniging Transvaalbuurt, Wijkvereniging Burgemeesterskwartier

Verslag

Introductie

Uw inbreng hebben we nodig om met een brede kijk tot een gedegen nieuwe visie te komen. We staan aan het begin van een proces dat we met elkaar doorlopen. Vanavond zetten we een eerste stap.

Waarom een nieuwe beheer- en ontwikkelvisie?

De parken Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem zijn belangrijke parken voor Arnhem. Voor Nederland. De parken zijn rijksmonumenten door hun landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. En de parken zijn onderdeel van de Gelders Natuurnetwerk door hun natuurwaarden.

Sinds 1994 is er een beheer- en ontwikkelvisie waarin is vastgelegd hoe we deze bijzondere parken te beheren en verder te ontwikkelen. De huidige schouwgroep is daaruit voortgekomen. De laatste visie is uit 2008. Deze wordt nu geactualiseerd. En dat is nodig.

Er is nieuw beleid, zoals het Groenplan 2017 en het Bomenplan 2019.

Ook zijn er nieuwe onderzoeken die worden meegenomen:

- De visie op het gebruik Sonsbeek (werkgroep Gebruik)
- Cultuurhistorische onderzoeken, o.a. park Gulden Bodem
- Boek over natuur in de parken boek van de KNNV 2011.

En er zijn actuele vraagstukken die een plek krijgen in de nieuwe visie zijn:

- Hoe gaan we om het toegenomen aantal bezoekers?
- Hoe kunnen we de biodiversiteit vergroten?
- Hoe gaan we om met het effect van de klimaatverandering?
- De beplanting, elementen en verhardingen wordt op plekken sleets en vooral de bomen worden ouder en vallen uit. Hoe gaan we hier in de toekomst mee om? Hoe houden we het cultuurhistorisch en landschappelijke ontwerp overeind.
- En welke keuzes maken we in het bosbeheer op basis van de kwaliteiten en bovengenoemde vraagstukken?

Bureau Strootman Landschapsarchitecten heeft van de gemeente Arnhem de opdracht gekregen de nieuwe ontwikkel- en beheervisie op te stellen. Op dat te kunnen doen, wordt nauw samengewerkt met de vele belangengroepen die de parken rijk zijn. In deze eerste bijeenkomst willen we bij u wensen, kansen en aandachtspunten ophalen.

Presentatie

Presentatie van bureau Strootman over de eerste contouren van de beheer- en ontwikkelvisie parken Sonsbeek, Zijpendaal en Gulden Bodem. Presentatie is apart te downloaden via onze website www.arnhem.nl/beheersvisieparken.

Vragen en opmerkingen

Een opsomming van de vragen en opmerkingen, inclusief de reactie.

Wordt de presentatie gedeeld?

Ja. De presentatie wordt gedeeld via de website. Een link naar de opname van de avond is ook bijgevoegd.

Heeft de klimaatverandering ook gevolgen voor de sortimentskeuze van aanplant van nieuwe bomen?

Ja. In de visie wordt daar verder op ingegaan. Wel is de situatie in de parken qua bodem en waterhuishouding gunstig voor de bestaande bomen en het bos.

Wordt in het kader van klimaatverandering ook gedacht aan beter vasthouden van water?

Ja. In de parken wordt al veel water vastgehouden, bijvoorbeeld door de natte weides. In de visie wordt daar verder naar gekeken, vooral op plekken waar het nu droog is.

Worden de Vrienden van Sonsbeek betrokken bij de nieuwe nota evenementen?

Geven we door. Inmiddels ook gebeurd en u wordt inderdaad betrokken bij dit proces.

Wat gaat er gebeuren met het rapport van de beheer- en ontwikkelvisie? Neemt de gemeente dit plan integraal over of deel? Zijn er andere plannen bij de uitvoer?

De nieuwe visie wordt in opdracht van de gemeente opgesteld. De gemeente neemt de visie dus integraal over. De visie wordt vastgesteld in college van B&W en ter informatie aan de raad gestuurd.

Hoe lang gaat deze verbouwing duren en wat gaat het kosten? Is daar dan geld voor?

De verbouwing gaat eeuwig durend. Je moet continu bezig zijn met vernieuwing omdat de parken bestaan uit levende elementen en uit elementen die slijten.

Kosten zijn nog onbekend, dat is afhankelijk van de ingrepen / maatregelen die in de visie worden opgenomen en daarna verder worden uitgewerkt in concrete uitvoeringsplannen inclusief planning.

Er is gesproken over verschillende identiteiten. Hoe zien jullie die per park?

Er zijn drie zones: intensieve park zone, weide zone en bos zone. Elk park heeft deze zones en daar wordt in de visie een uitspraak over gedaan. Tegelijkertijd heeft ieder park een eigenheid met specifieke inrichting en karakteristieken. Ook daar doen we in de visie uitspraak over.

Wat gebeurt er met de huidige pachtvormen in Zijpendaal en de Gulden Bodem? Kan het gebruik van drijfmest op de verpachte gronden dan wel onmogelijk worden gemaakt?

Er mag geboerd worden binnen de huidige wet- en regelgeving, de huidige pacht geeft geen aanvullende regels voor bijvoorbeeld het niet gebruiken van drijfmest. De ambitie is duurzame en biologische landbouw en veeteelt voor onze pachtgronden. De huidige pachtvormen maken dit nog niet mogelijk. Hoe we de ambitie kunnen realiseren is onderdeel van de visie.

Natuurcentrum: Is er voor het Natuurcentrum / Molenplaats Sonsbeek in planproces en uitvoering betrokkenheid mogelijk?

Er is zeker een rol voor het Natuurcentrum in dit proces en ook bij de verdere uitvoering. Vandaar dat u ook bent uitgenodigd.

Hoe kunnen we op een proactieve wijze jongeren betrekken in het planproces? Natuurcentrum zou daar een rol in kunnen spelen.

Goed punt. Gaan we over nadenken. Komen we op terug.

Er is onlangs een vergelijkbaar proces gestart voor de Braamberg (schakel tussen Sonsbeek en Klarenbeek) Worden beide plannen naast elkaar gelegd?

Ja. Bossen en Parken is aangesloten bij beide processen: braamberg en deze visie.

Niet de bezoekersdrukke is van belang maar de functie voor bezoekers staat voorop. En daar moet het park op worden aangepast. Het park is immers aangelegd door mensen, voor mensen. Het park is er voor de bewoners van de stad. Festivals maken geen schade aan het park.

Interessante stelling. Is ten dele waar. Het park heeft verschillende kwaliteiten: cultuurhistorie, landschap, natuur en gebruik. Het park is aan te passen aan het veranderende gebruik, binnen de kaders van de andere kwaliteiten. Er wordt gekeken hoe de bezoekersstromen en het gebruik beter kunnen worden gefaciliteerd, door te zoneren en door nieuwe attracties te maken.

Welke plaats hebben de huurders van onroerend goed in park (horeca, scouting, bewoners) in de toekomst?

Deze functies hebben en behouden een plek in het park. De mate waarin deze een plek krijgen zal worden meegenomen in de nieuwe visie.

Aandacht voor het uitzicht vanaf de Belvédère. Bomen worden te hoog. Wat zijn de mogelijkheden om de uitzichten te herstellen? Kan uitzichttoren Belvédère niet worden verhoogd, in plaats van de bomen inkorten?

Deze suggestie zal in de nieuwe visie worden meegenomen.

Er zijn 600 bomen gekapt in park Gulden Bodem vorig jaar. Nu zou douglas en fijnspar daar eventueel worden gekapt voor een restaurant. Zo blijft er steeds minder bos over. Dus een stuk natuurbos wordt opgeofferd voor een stuk met recreatiebestemming. Ik vind dat een slechte ruil in deze tijd.

Douglas en fijnspar zijn bomen met weinig natuurwaarden, ooit aangeplant voor houtproductie. Uit oogpunt voor zonering en attractiever maken van andere delen in de parken, mag dit deel wel een andere invulling krijgen. Is ook eerder met de locatie van de steile tuin gebeurd.

Vanuit Wageningen UR wil Gelders Genootschap in de toekomst excursies door de parken doen. Ook voor jongeren.

Mooi initiatief. Nemen we mee in de vraag hoe we jongeren betrekken.

De parken zijn rijksmonumenten. Mag je wel aanpassingen doen?

Ja. Sterker nog, dat moet gebeuren om de cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteit te behouden. De eigenaar heeft een zorgplicht. Er is ook contact met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed, om af te stemmen wat wel en niet kan ten aanzien van de monumentale waarde.

Er zijn drie scoutinggroepen in de parken. Vastgoed is in overleg met de groepen om de blokhutten in eigendom te nemen en de grond voor langere tijd te huren van de gemeente. Graag afstemmen hoe dat past met wat is gezegd over de het behoud van functies in de parken. Er wordt deze maand een convenant afgesloten daarover.

Gaan we na hoe dat zit.

De visie zal een balans tussen waarde van het park, gebruik van bezoekers en evenementen moeten schetsen. Waar dit ligt is jullie opgave, lijkt mij. Is dat ook jullie inzet?

Ja, dat klopt. De visie en het nieuwe nota evenementen zullen op elkaar afgestemd worden.

GNN, biodiversiteit en cultuurhistorie zijn minstens zo belangrijk als de functie voor bezoekers.

Klopt. Wordt verder meegenomen in de nieuwe visie.

Indien economisch gewin is bij evenementen, gaat dan een evenredig deel terug naar de parken?

Dat is nu niet het geval. Wel wordt eventuele de schade hersteld op kosten van de evenementenorganisatie. Bij de nieuwe nota evenementen is dit wel onderwerp van gesprek.

Zou natuurinclusief stadslandbouw initiatief een welkome invulling kunnen zijn voor een van de landschappelijke kamers? En is er een idee hoeveel ruimte daarvoor zou zijn?

In principe zou dat goed passen. Daarbij moeten we goed kijken naar de bestaande gebruikers en pacht contracten en vervolgens hoeveel ruimte er is voor initiatieven. Verder is er al natuur inclusieve landbouw door het Natuurcentrum. Denk aan de runderen op de grote weide.

Hoe wordt de eventuele schade aan parken vastgelegd? Kunnen we dat inzien.

Met een voor- en naschouw door de parkbeheerder. We gaan kijken of deze informatie te delen is.

Eigenaar Witte Villa: Ervaring is dat er weinig tot geen schade wordt veroorzaakt door evenementen. Het kan prima naast elkaar: het dagelijks recreatief gebruik en het organiseren van evenementen. Voorbeeld: Staatsbosbeheer, Malieveld. Om het Malieveld te gebruiken moet je geld betalen. Daar staat tegenover dat Staatsbosbeheer zaken faciliteert: stroom en water. Zodat aan- en afvoer met zwaar materieel wordt verminderd.

De drukte in de parken wordt anders ervaren: er zijn in het jaar maar enkele gigantische piekdagen.

Meer dan 300 dagen per jaar is het rustig. Ga na hoe je met die piekdagen om kunt gaan. We moeten de drukte in perspectief zien.

Nemen we mee. En we komen daar nog een keer op terug.

Herenboeren is zeer geïnteresseerd om mee te denken in het proces van de visie.

Goed om te weten. U wordt weer uitgenodigd voor het vervolgproces. Verder bent u ook in gesprek met Herman Kleinjan van de gemeente.

Het lijkt erop dat de drie parken losstaan van het werkerrein van de Teams Leefomgeving (noordwest en Noordoost). Daardoor vinden activiteiten plaats (bijv Grote Schijn) met veel impact voor omwonenden zonder dat zij hierin worden gekend. Gaan de parken in de toekomst een betere inbedding krijgen in de overlegstructuren?

Ja. We zullen daar in de toekomst bewuster mee omgaan.

Zal het volkstuincomplex aan de Parkweg nog een rol spelen in de visie?

Nemen we mee in de visie.

Schade van een evenement kan bijv ook pas op langere termijn zichtbaar worden, vooral van intensieve betreding buiten paden. Bijv bodemverdichting, kwijnende bomen en belemmering van vegetatie ontwikkeling.

Dit zal een plek krijgen in de nieuwe visie en in het nieuwe nota evenementen.

Vervolg

Met dat wat er is opgehaald en wat mogelijk de komende weken aan reacties komt, gaat Bureau Strootman Landschapsarchitecten aan de slag. Er wordt een eerste, 50%, versie gemaakt. Deze versie presenteren we naar verwachting in februari. U ontvangt hiervoor een uitnodiging en kunt dan weer uw reactie geven. Na de bijeenkomst in februari wordt de visie definitief uitgewerkt. Deze versie wordt rond de zomer aan u gepresenteerd.

We nodigen u nadrukkelijk uit om op dat wat u vanavond hebt gehoord te reageren. Wellicht heeft u na vanavond nog vragen of opmerkingen. Of wilt u dit met uw achterban bespreken en dan pas uw reactie geven. U kunt tot 22 december reageren door Robin een mail te sturen. Dat kan naar

Robin.Driesen@arnhem.nl.

Informatie staat op onze website www.arnhem.nl/beheersvisieparken. Inclusief de link naar de opname van de bijeenkomst.